

Työterveyslaitos

Malliratkaisu

Käyttöturvallisuustiedote tiedonlähteenä

Mikä käyttöturvallisuustiedote?

Kemikaalin turvallisen käytön edellytys on tuntea sen koostumus, vaaraominaisuudet sekä turvalliset käyttötavat ja -olosuhteet.

Käyttöturvallisuustiedotteen (KT-tiedote) avulla kemikaalin käyttäjä saa tarvittavat tiedot kemikaalin vaaraominaisuuksista sekä ohjeet kemikaalin turvallisesta käsittelystä, siksi KT-tiedotteet tulee säilyttää työpaikalla työntekijöiden saatavilla.

KT-tiedote laaditaan vaaralliseksi luokitelluille tai vaarallisia ainesosia sisältäville kemikaaleille, joita myydään teollisuus- tai ammattikäyttöön. KT-tiedotteen toimittaa kemikaalin myyjä ensimmäisen kemikaalitoimituksen yhteydessä. KT-tiedote toimitetaan maksutta, paperimuodossa tai sähköisenä, suomeksi ja tarvittaessa ruotsiksi. KT-tiedote tulee pitää ajan tasalla.

Kemikaalin varoitusmerkinnät löytyvät tuotteen etiketistä. Lisäksi työpaikalta tulee löytyä luettelo kaikista vaaralliseksi luokitelluista kemikaaleista (kemikaaliluettelo).

Työnantaja vastaa työpaikan riskinarvioinnin toteuttamisesta sekä työntekijöiden perehdyttämisestä turvallisiin työtapoihin. ([TTurvL 738/2002](#); [VNa 715/2001](#)).

Käyttöturvallisuustiedote kertoo käsiteltävän kemikaalin vaaraominaisuuksista sekä turvallisesta käsittelystä.

Mihin KT-tiedotetta käytetään?

Käyttöturvallisuustiedotteita hyödyntävät useat eri ryhmät, kuten työnantaja, työsuojeluhenkilöstö, työterveyslääkärit ja -hoitajat, ensiapuhenkilöstö sekä työntekijät. KT-tiedotteelle sovitun yhteisen pohjan helpottaa tiedotteen hyödyntämistä eri tilanteissa.

Käyttöturvallisuustiedotteen hyödyntäminen:

- ✓ Kemikaalin hankinta
- ✓ Kemikaalien varastointi ja käsittely
- ✓ Kemikaaliluettelo ja riskinarviointi
- ✓ Riskinhallinta ja perehdytys
- ✓ Terveystarkastusten suunnittelu
- ✓ Ensiapuvalmiuden suunnittelu
- ✓ Työntekijöiden perehdytys
- ✓ Ympäristöriskien arviointi ja hallinta

Millaisia tietoja KT-tiedote sisältää?

1. Tunnistetidot

Ensimmäiseltä sivulla on kemikaalin kaupan nimi sekä kemikaalin toimittajan yhteystiedot sekä käyttötarkoitukset, joihin kemikaali on REACH-asetuksen mukaisesti rekisteröity.

Lisätietoja tuotteesta tai sen käytöstä voit kysyä kemikaalin toimittajalta

2. Vaaran yksilöinti

Tuotteen vaaraluokituksen sekä varoitusmerkinnät antavat yleiskuvan siitä, millaisia vaaroja kemikaalin käytöstä voi aiheutua.

Kemikaalin vaaralausekkeita (H-lausekkeet, aikaisemmin R-lausekkeet) hyödynnetään työpaikan riskinarvioinnissa arvioitaessa kemikaalin ominaisuuksista johtuvia vaaroja.

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE
RASVAPOIS
Päiväys: 25.11.2015 Edellinen päiväys: 10.9.2013

KOHTA 3: KOOSTUMUS JA TIEDOT AINEOSISTA

3.2	Seokset (**)		
Aineen nimi	CAS-numero, EY-numero ja REACH-rek. numero	Pitoisuus	Luokitus
Suolahappo	7647-01-0 231-595-7 00-1111111111-22	10-30 %	Met.Corr 1, H290; Skin Corr. 1B, H314; STOT SE 3, H335;
Rikkihappo	7664-93-9 231-639-5 11-222222222-33	< 5 %	H314

3.3 Muut tiedot
H- ja R-lausekkeet kohdassa 16.

KOHTA 4: ENSIAPUTOIMENPITEET

4.1 Ensiaputoimenpiteiden kuvaus

4.1.1 Hengitys
Siirrä altistunut henkilö raittiin ilmaan puoli-istuvaan asentoon. Jos henkilöllä on hengitysvaikeuksia, anna hänelle happea. Ota yhteys lääkäriin.

4.1.2 Iho
Käytä hätäsuojaa ja riisu rikkihapon ikaama vaatetus välittömästi. Huuhtelee ihoa runsaalla juoksevalla vedellä 15 minuuttia. Pesussa avustavan henkilön tulee käyttää suojakäsineitä. Toiminta potilas välittömästi ensiapuasemalle lääkärin tutkimusta varten.

4.1.3 Roiskeet silmiin
Huuhtelee silmää juoksevalla vedellä 15 minuuttia pitäen silmäluomia auki. Estä huuhteluveden valuminen puhtaaseen silmään. Toiminta potilas ensiapuasemalle lääkärin tutkimusta varten.

4.1.4 Nieleminen
Suu huuhtottava hyvin vedellä, potilasta ei saa oksuttaa. Juota potilaalle 1 - 2 juomalasillista vettä tai maitoa. Tajuttomalle tai kouristelevalle potilaalle ei saa antaa mitään suun kautta. Jos potilas oksentaa luonnostaan, huuhtelee suu ja juota lisää vettä. Toiminta potilas nopeasti ensiapuasemalle lääkärin tutkimusta varten.

4.2 Tärkeimmät oireet ja vaikutukset, sekä välittömät että viivästyneet
Rikkihapposumu ärsyttää ja syövyttää hengitysteitä aiheuttaen polttavaa tunnetta nenässä ja kurkunpäässä.

4.3 Mahdollisesti tarvittava välittömät lääketieteellistä apua ja erityishoitoa koskevat ohjeet
Hoito on oireenmukaista.

KOHTA 5: PALONTORJUNTATOIMENPITEET

5.1 Sammutusaineet
Ei syytyvää. Palon sammutukseen käytetään palavan aineen edellyttämää sammutetta.

5.2 Aineesta tai seoksesta johtuvat erityiset vaarat
Tulipalossa voi muodostua klooria, vetyä, rikkidioksidia ja savua.

5.3 Palontorjuntaa koskevat ohjeet
Tyhjennä vaara-alue ihmisistä ja estä alueelle pääsy. Pysy tuulen yläpuolella. Siirrä säiliöt vaara-alueelta. Säiliöitä, joita ei voi siirtää turvallisesti, jäähdytetään vedellä. Patoa sammutusvedet myöhemmin käsiteltäviksi. Käytä henkilönsuojaimia paloasua ja painelämähengityslaitetta.

YTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE
ISVAPOIS
Päiväys: 25.11.2015 Edellinen päiväys: 10.9.2013

KOHTA 1: AINEEN TAI SEOKSEN JA YHTIÖN TAI YRITYKSEN TUNNISTETIEDOT

1.1 Tuotetunniste
1.1.1 Kaupan nimi / aineen nimi RASVAPOIS
1.1.2 Tunnuskoodi 1122300

1.2 Aineen tai seoksen merkitykselliset tunnistetut käytöt ja käytöt, joita ei suositella
1.2.1 Käyttötarkoitus sanallisesti Metalliteollisuus, rasvanpoisto, puhdistus

1.3 Käyttöturvallisuustiedotteen toimittajan tiedot
1.3.1 Toimittajan tiedot
KEMIKAALIT OY

Osoite Tehtaankatu 1
Postinumero ja -toimipaikka 00100 Helsinki, Finland
Postilokero PL100
Postinumero ja -toimipaikka FI-00100 Helsinki, Finland
Puhelin +358 000 000 000
Sähköpostiosoite asiakaspalvelu@kemikaalit.fi

1.4 Hätäpuhelinnumero
1.4.1 Numero, nimi ja osoite
HUS Myrkytystietokeskus: PL 340, 00029 HUS,
tel. 09-471 977, Haartmaninkatu 4, 00290 Helsinki

KOHTA 2: VAARAN YKSILOINTI

2.1 Aineen tai seoksen luokitus
1272/2008 (CLP)
Skin Corr. 2, H314

2.2 Merkinimet
1272/2008 (CLP)
GHS05
Huomiosana Vaara
Vaaralausekkeet H314
Turvalausekkeet P260
P303+P361+P353
P305+P351+P338
P310
R405
P501

2.3 Muut vaarat
Ei tiedossa.

3. Koostumus

Taulukossa kemikaalin sisältämistä vaaralliseksi luokitelluista ainesosista on nimen lisäksi ainesosan pitoisuus tuotteessa (%) sekä ainesosan vaaraluokitus.

4. Ensiaputoimenpiteet

Ensiaputoimenpiteissä kuvataan toimenpiteet, jos kemikaalia on hengitetty, joutunut iholle tai silmiin tai jos kemikaalia on nieltä. Lisäksi kuvataan altistumisen aiheuttamat tärkeimmät oireet ja vaikutukset.

Työterveyshuolto tukee työpaikkaa ensiapuvalmiuden suunnittelussa.

5. Palontorjunta

Sopivat sammutusaineet tulipalotilanteisiin sekä muut palontorjuntaa koskevat ohjeet.

Millaisia tietoja KT-tiedote sisältää?

Muista ennakointi!

Kemikaaliturvallisuuden kulmakivi on turvallisuusnäkökulmien huomioiminen ennen työn aloittamista.

7. Käsittely ja varastointi

Ohjeet kemikaalin turvalliseen käsittelyyn ja varastointiin. Ohjeet voivat koskea käyttö- ja varastointiolosuhteita, laitteistoja tai muita teknisiä ratkaisuja, kuten ilmanvaihdon järjestämistä.

8. Altistumisen ehkäiseminen ja henkilönsuojaimet

Ohjeet työntekijöiden altistumisen hallintaan (esim. ilmanvaihto ja muut tekniset toimenpiteet, henkilönsuojaimet). Lisäksi tiedotteessa on ilmoitettu työntekijöiden altistumisen arvioinnissa sovellettavat työperäisen altistumisen raja-arvot (HTP-arvot sekä biologisten altistusindikaattorien raja-arvot).

Muistathan, että yleiset toimenpiteet (esim. ilmanvaihto) ennen yksilöllisiä (hengityksensuojain).

REACH-rekisteröintien myötä osaan käyttöturvallisuustiedotteita liitetään **altistumisskenaarioita** eli turvallisen käytön kuvauksia. Altistumisskenaarioissa kuvataan työtehtäväkohtaisesti olosuhteet ja toimenpiteet, joita noudattamalla kemikaalin käyttö on turvallista.

Työpaikan eri työkohteisiin on suosittelavaa tehdä lisäksi lyhyitä ohjeita, jotka sisältävät työssä tarvittavat henkilönsuojaimet ja muut turvalliseen työskentelyyn liittyvät keskeiset asiat.

KÄYTTÖTURVALLISUUSTIEDOTE

RASVAPOIS

Päiväys: 25.11.2015

Ehdellinen päivitys: 10.9.2013

KOHTA 6: TOIMENPITEET ONNETTOMUUSPÄÄTÖSSÄ

6.1	Varotoimenpiteet, henkilönsuojaimet ja menettely hätätilanteessa Sulje vuoto, jos sen voi tehdä turvallisesti. Estä aineen leviämisen patoamalla. Estä aineen kosketus metalliin ja palaviin materiaaleihin. Rajoita vaara-alueelle pääsyä. Tuuleta suljetut tilat.
6.2	Ympäristöön kohdistuvat varotoimet Suolahappo pumputaan säiliöihin ja neutraloidaan soodalla tai kalkilla. Pienet määrät voidaan imeyttää maahan, hiekkaan tai palamattomaan kaupalliseen imeytysaineeseen ja kerätä kannelliisiin, merkittyihin astioihin neutralointia varten. Ei saa päästää ympäristöön.
6.3	Suojarakenteita ja puhdistusta koskevat menettelyt ja -välineet
6.4	Väitukset muihin kohtiin Jäämät huuhoetaan vedellä ja neutraloidaan kalkilla tai soodalla ja pintamaa kuoritaan. Katso kohdat 7 ja 8 suojaustamisesta.

KOHTA 7: KÄSITTELY JA VARASTOINTI

7.1	Turvallisen käsittelyn edellyttämät toimenpiteet Käytä sujujettuja laitteistoja ja tehokasta ilmanvaihtoa. Käytä suojakäsineitä, suojavaatetusta ja kokokasvon hengityksensuojainta (kloorivety: suodatin B2-P3, suolahappo: suodatin E2-P3) tai paineilmahengityslaitetta. Käsittele ainetta erillään syttymis- ja lämmönlähteistä sekä hapettavista aineista ja vahvoista emäksistä. Tupakointi ja syöminen työpisteessä on kielletty. Työpisteen läheisyydessä on oltava hätäsuihku ja silmienhuuhtelupaikka.
7.2	Turvallisen varastoinnin edellyttämät olosuhteet, mukaan luettuina yhteensopimattomuudet Säilytettävä alkuperäispakkauksessa ja pystyasennossa vuotojen estämiseksi. Varasto aine viileässä, kuivassa ja hyvin tuulettavassa tilassa. Varasto aine erillään syttymis- ja lämmönlähteistä sekä hapettavista aineista, etenkin tyyppijohosta, klooraiteista ja vahvoista emäksistä. Varo säiliön kohoimista. Rakennusmateriaalien, valaistuksen ja ilmanvaihtojärjestelmän tulee kestää syövyttävää ainetta.
7.3	Erityinen loppukäyttö Kalkin ja saostumispisteissä.

KOHTA 8: ALTISTUMISEN EHKÄISEMINEN JA HENKILÖNSUOJAIMET

8.1	Värvontaa koskevat muutujat
8.1.1	HTP-arvot Kloorivety 5 ppm (7,6 mg/m ³) /15 min Rikkihappo 0,05 mg/m ³ /8 h ; 0,1 mg/m ³ /15 min HTP (2014). Työpaikan ilman haitalliseksi tunnettu pitoisuus
8.1.2	DNEL-arvot DNEL (pitkäaikainen altistuminen, hengitystiet) 8 mg/m ³ DNEL (lyhytaikainen altistuminen, hengitystiet) 15 mg/m ³
8.1.3	PNEC-arvot PNEC vesiympäristö (makea vesi) 36 µ/L PNEC vesiympäristö (merivesi) 36 µ/L
8.2	Altistumisen ehkäiseminen
8.2.1	Tekniset torjuntatoimenpiteet Käytä sujujettuja laitteistoja ja tehokasta ilmanvaihtoa. Laboratoriotyössä käytä mieluiten vetokaappia. Vältettävä tuotteen joutumista silmiin, suuhun tai iholle. Vältettävä höyryjen/sumun hengittämistä.
8.2.2	Silmien tai kasvojen suojaus EN166 mukainen kasvosuojain.
8.2.3	Ihonsuojaus Käytä suojakäsineitä, suojavaatetusta ja kokokasvon hengityksensuojainta. Käytä tarvittaessa standardin EN13034 mukaisia rajoitettui roisketähtiviä suojajalareita (tyyppi 6) nestemäisiä kemikaaleja vastaan tai standardin EN14605 mukaisia kemikaalisuojavaatteita, joiden liitokset ovat nestetiiviit (tyyppi 4) tai roisketiiviit (tyyppi 4), mukaan lukien vain osia vartalosta suojaavat tuotteet (tyypit PB3 ja PB4). EN13832-2

Ota yhteyttä kemikaalin toimittajaan, jos KT-tiedotteen ohjeistus ei ole riittävä.

Lisätietoja

Apu kemikaaliriskinarviointiin:

www.ttl.fi/kemikaalivihi

Uudet käyttöturvallisuustiedotteet ja pakkausmerkinnät - opas työpaikoille, Työturvallisuuskeskus:

www.ttk.fi/files/3977/uudet_kayttoturvalisuustiedotteet_ja_pakkausmerkinnat.pdf

Ohjeita työnantajalle

1. Huolehdi työpaikan kemikaalien ostokäytäntö kuntoon, lue lisää kemikaalien hankintaa koskevasta [malliratkaisusta!](#)
2. Arvioi työstä työntekijän terveydelle aiheutuvat riskit ja toteuta riskinarvioinnissa esille tulleet parannustoimenpiteet.
3. Varmista, että työntekijät ovat ymmärtäneet ohjeet turvallisesta työskentelystä (esim. tekniset apuvälineet ja suojaimet).
4. Käyttöturvallisuustiedotteiden tulee olla työntekijöiden saatavilla.
5. Ota yhteyttä kemikaalin toimittajaan, jos KT-tiedotteen ohjeet eivät ole riittäviä.

Ohjeita työntekijöille

1. Huolehdi, että olet saanut työnantajalta perehdytyksen ja työohjeet kemikaalin käyttöön.
2. Tutustu kemikaalin vaaraominaisuuksiin aina ennen työn aloittamista ja ole tietoinen mahdollisista vaaroista.
3. Huolehdi että ymmärrät ohjeet kemikaalin turvallisesta käytöstä ja varastoinnista.
4. Varmista, että osaat tarvittaessa toimia myös hätä- tai onnettomuustilanteessa.
5. Varmista, että käyttöturvallisuustiedotteessa on sama kemikaalin nimi kuin kemikaalipakkauksessa.
6. Jos olet epävarma, kysy työnantajalta!